

Ixtirochilar Safarov (19 yosh) va Nusratov (14 yosh) “Kompyuter moslamasini quvvatlovchi qurilma” foydali modeli uchun milliy talabnoma topshirishaganlaridan so‘ng, xalqaro talabnoma topshirishdi. Patent berish haqidagi xalqaro talabnomaga qo‘shimcha ravishda, talabnoma materiallari mualliflari uni amalga oshirish uchun yetarli darajada to‘liq ochib bergan ishlanma tavsifini ham o‘z ichiga olgan.

Xalqaro talabnomaga to‘lov to‘langanligini tasdiqlovchi hujjat ilova qilindi. Xalqaro talabnomani BIMT Xalqaro byurosiga va Xalqaro patent qidiruviga jo‘natishdan oldin mualliflardan yetishmayotgan hujjatlarni topshirish so‘raldi. 10 kun ichida tegishli hujjatlar topshirilmaganligi uchun xalqaro talabnomani ko‘rib chiqish tugatildi. Shu bilan birga Nusratov patent uchun talabnoma topshirish huquqiga ega emasligi aytib o‘tildi.

Safarov va Nusratov sudga shikoyat bilan murojaat qilishdi.

Kazus bo‘yicha savollar:

Ushbu holatda Intellektual mulk agentligining harakatlariga baho bering.

Ilmiy-nazariy adabiyotlar, olimlar fikri hamda xalqaro huquq normalari va milliy qonunchilik asosida vaziyatga huquqiy yechim bering.

Safarov va Nusratov nomidan sudga shikoyat matni loyihasini tayyorlang.

Mazkur holat yuzasidan sud tomonidan qabul qilinishi lozim bo‘lgan qaror haqida o‘z fikringizni bildiring va uni asoslang.

Mazkur muammoli vaziyatga huquqiy baho uchun holatlarni sinchkovlik bilan o'rganish, keltirilgan savollarni tahlil qilish lozim bo'ladi. Bu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalarni hal etish maqsadga muvofiq.

Birinchidan, foydali model tushunchasi, mazmunini tahlil qilish;

Ikkinchidan, intellektual mulk huquqi obyektiga nisatan huquq layoqatining vujudga kelishi hamda uni qo'llash tartibini tahlil qilish;

Uchinchidan, foydali modelga talabnoma topshirishning huquqiy tartibini milliy va xalqaro normalar asosida tahlil qilish;

To'rtinchidan, Intellektual mulk agentligining harakatlariga huquqiy baho berish.

Mazkur vazifalarni hal qilish barobarida katus bo'yicha keltirilgan savollar yechimini ham keyingi qismlarda muhokama qilish hamda mavjud nazariy va tahliliy fikrlar asosida muammoli holatga xulosa bildirishga harakat qilamiz.

Muammoli vaziyatni huquqiy tahlil qilishda quyidagi xalqaro va normativ-huquqiy hujjatlarga tayanamiz:

- Patent kooperatsiyasi to'g'risidagi shartnoma;
- O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi;
- O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi;
- "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida"gi qonun;
- Davlat patent idorasi direktorining 2004-yil 15-martdagi 14-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Foydali modelga O'zbekiston Respublikasi patentini berish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko'rib chiqish qoidolari" va boshqalar.

Bilamizki, barcha uchun ilmiy va texnikaviy ijod erkinligi, madaniyat yutuqlaridan foydalanish huquqi konstitutsiyaviy norma asosida kafolatlangan bo'lib, bu O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 42-moddasida o'z ifodasini topgan. Foydali modelni yaratish, undan foydalanish huquqi ham ushbu huquqning bevosita amaldagi ko'rinishi hisoblanadi. Dastavval, foydali model o'zi nima? – degan savolga javob beradigan bo'lsak. Mazkur tushunchaning to'g'ridan to'g'ri huquqiy ta'rini milliy qonunchilikda uchratmaymiz, ammo mavjud qoidalar asosida unga quyidagicha ta'rif berish mumkin: Foydali model — amalda foydalanish,

sanoatda qo'llash mumkin bo'lgan, muhim belgilari texnika taraqqiyoti darajasidan ma'lum bo'lmagan ijodiy faoliyat natijasi hisoblangan mahsulot yoki usul (texnik yechim). Foydali modelga berilgan ta'rif uni ixtirodan farqlashda murakkabliklar keltirib chiqarishi mumkin. Chunki har ikkalasi ham mahsulot yoki usul bo'la oladi. Yuridik fanlar nomzodi Yeleusizova Indira Karjaubayevna foydali modelning ixtirodan quyidagicha farqli jihatlarini ajratib ko'rsatadi:

- 1) foydali model ixtirolik darajasini nazarda tutmaydi;
- 2) foydali modelni himoya qilish muddati ixtiroga nisbatan qisqaroq;
- 3) foydali modelga bo'lgan huquqlarni olish va saqlash uchun boj to'lovlari odatda pastroq;
- 4) himoya olish tartibi, qoida tariqasida, qisqaroq¹.

Milliy qonunchilikda Fuqarolik kodeksi 62-bobi sanoat mulki obyektlarini huquqiy tartibga solish bo'yicha umumiy qoidalarini aniqlashtirib bergan. Uning 1082-moddasiga ko'ra, ixtiro, foydali model va sanoat namunasiga bo'lgan huquq patent berilgan taqdirdagina muhofaza qilinadi, deya belgilangan. Sanoat mulki obyektlarining hammualliflari xususida mazkur Kodeks 1086-moddasida quyidagicha qoida keltiriladi: "Ixtiro, foydali model, sanoat namunasi hammualliflarining o'zaro munosabatlari ular o'rtasidagi kelishuv bilan belgilab qo'yiladi. Ixtiro, foydali model, sanoat namunasini yaratishga noijodiy yordam berish (texnikaviy, tashkiliy yoki matematik yordam, huquqlarni rasmiylashtirishga ko'maklashish va hokazolar) hammualliflikka sabab bo'lmaydi".

Foydali model sanoat mulki obyekti hisoblanadi va unga bo'lgan huquq muallifga (hammualliflarga) yoki uning (ularning) huquqiy vorisiga (huquqiy vorislariga) tegishli bo'ladi va patent bilan tasdiqlanadi. Sanoat mulki obyektining patenti sanoat mulki obyekti ustuvorligini, unga mualliflikni va patent egasining sanoat mulki obyektiga egalik qilish, undan foydalanish hamda uni tasarruf etishga doir mutlaq huquqini tasdiqlaydi ("Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida"gi qonuni 5-moddasi). Foydali model har qanday sohada:

¹ Елеусизова И.К. Мониторинг правовой охраны полезной модели в Республике Казахстан / № 4 (28) 2012 г. Вестник Института законодательства Республики Казахстан

- mahsulotga;
- usulga taalluqli bo‘lgan texnik yechim foydali model sifatida e’tirof etiladi.

Yuqoridagi Qonun 10-moddasiga ko‘ra, patent quyidagi shaxslarga berilishi mumkin:

- sanoat mulki obyektining muallifiga (hammualliflariga) yoki uning (ularning) merosxo‘riga (merosxo‘rlariga);
- muallif yoki uning merosxo‘ri tomonidan patent berish haqidagi talabnomada yoki sanoat mulki obyektini ro‘yxatdan o‘tkazilgunga qadar Agentlikka topshirilgan talabnoma beruvchini o‘zgartirish haqidagi arizada ko‘rsatilgan yuridik va (yoki) jismoniy shaxslarga (ularning o‘zi rozi bo‘lgan taqdirda);
- qonunda nazarda tutilgan hollarda ish beruvchiga.

Foydali modelga bo‘lgan patent davlat ekspertizasi o‘tkazilgandan keyin beriladi. Agentlikka patent berish to‘g‘risidagi talabnoma topshirilgan sanadan e’tiboran hisoblanganda, 5 yil mobaynida amal qiladi.

“Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to‘g‘risida”gi qonuni 7-moddasi, Foydali modelga O‘zbekiston Respublikasi patentini berish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko‘rib chiqish qoidalari 2-bandi foydali modelning mazmunini yoritib bergan bo‘lib, u

- qurilma;
- modda;
- mikroorganizm shtammi;
- o‘simliklar yoki hayvonlar hujayralarining turlari;
- moddiy vositalar yordamida moddiy obyekt ustida xatti-harakatlarni amalga oshirish jarayoniga taalluqli bo‘lgan texnik yechim.

Qurilmalarga konstruktiv elementlar yoki konstruktiv elementlarning majmui bo‘lgan hamda funktsional-konstruktiv birlikni tashkil qilgan konstruksiyalar, buyumlar (mashinalar, asboblari, apparatlar, uskunalari, mahkamlash buyumlari, mashinalarning detallari, aloqa vositalari, qurilish konstruksiyalari va h.k.) kiradi.

Moddalarga quyidagilar kiradi:

- kimyoviy birikmalar, bularga, shuningdek, shartli ravishda yuqori molekulali birikmalar va gen injeneriyasi mahsulotlari — rekombinant nuklein kislotalar, vektorlar va h.k. ham mansubdir;
- kompozitsiyalar (tarkiblar, qorishmalar, qotishmalar, eritmalar va h.k.);
- yadro oʻzgarishi mahsulotlari.

Mikroorganizm shtammlari, oʻsimliklar yoki hayvonlarning oʻstirilgan hujayralariga quyidagilar kiradi:

- bakteriyalar, viruslar, bakteriofaglar, mayda suv oʻtlari, mikroskopik zamburugʻlar va sh.k.larning shtammlari;
- oʻsimliklar yoki hayvonlarning oʻstirilgan hujayralari, shu jumladan hujayralarning klonlari;
- mikroorganizmlarning, oʻsimliklar yoki hayvonlar hujayralarining konsorsiumlari;
- genetik konstruksiyalar, ularga, xususan, plazmidalar, vektorlar, shuningdek mikroorganizmlar, oʻsimliklar va hayvonlarning barqaror transformatsiyalangan hujayralari, transgen oʻsimliklar va hayvonlar mansubdir.

Quyidagilar foydali model sifatida eʼtirof etilmaydi:

- ilmiy nazariyalar va matematika usullari;
- tashkil etish va boshqarish usullari;
- shartli belgilar, jadvallar, qoidalar;
- aqliy operatsiyalarni bajarish qoidalari va usullari;
- elektron hisoblash mashinalari uchun algoritmlar va dasturlar;
- binolar, inshootlar, hududlarni rejalashtirish loyihalari va chizma tarhlari;
- estetika talablarini qanoatlantirishga yoʻnaltirilgan, buyumlarning faqat tashqi koʻrinishiga oid yechimlar;
- integral mikrosxemalarning topologiyalari;
- oʻsimlik navlari va hayvon zotlari;
- jamoat manfaatlariga, insonparvarlik va axloq qoidalariga zid yechimlar (“Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari toʻgʻrisida”gi qonuni 6-

moddasi 9-qismi, Foydali modelga O'zbekiston Respublikasi patentini berish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko'rib chiqish qoidalari 3-bandi).

Qonunchilikdan ma'lumki, fuqaroning huquq layoqati u tug'ilgan paytdan boshlab, vafot etguniga qadar davom etadi. Muomala layoqati (fuqaroning o'z harakatlari bilan fuqarolik huquqlariga ega bo'lish va ularni amalga oshirish, o'zi uchun fuqarolik burchlarini vujudga keltirish va ularni bajarish layoqati) esa, u voyaga yetgach, ya'ni o'n sakkiz yoshga to'lgach to'la hajmda vujudga keladi. Intellektual mulk huquqini amalga oshirish huquqi nechi yoshdan boshlab vujudga keladi? Mazkur savolga javob berish uchun Fuqarolik kodeksi 27-moddasiga murojaat qilish lozim. Unda belgilanishicha, o'n to'rt yoshdan o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan voyaga yetmaganlar ota-onalari, farzandlikka oluvchilar va homiylarining roziligisiz o'z intellektual faoliyatining qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa natijasi muallifi huquqini amalga oshirish huquqiga ega bo'ladilar hamda o'zlari tuzgan bitimlar bo'yicha mustaqil ravishda javobgar bo'ladilar. Bundan ko'rinadiki, intellektual mulk huquqini amalga oshirish o'n to'rt yoshdan boshlab vujudga keladi.

Keyingi tahlil qilinadigan masala foydali modelga talabnoma topshirishning huquqiy tartibini milliy va xalqaro normalar asosida tahlil qilish. Dastavval, milliy qonunchilik orqaliko'rib chiqsak. Bu uchun yuqoridagi Qonun hamda Foydali modelga O'zbekiston Respublikasi patentini berish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko'rib chiqish qoidalariga murojaat lozim.

Qonunning 16-modda ikkinchi qismiga muvofiq talabnoma quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

- a) patent berish to'g'risida foydali model muallifi (hammualliflari) va nomiga patent so'ralayotgan shaxs (bundan buyon matnda talabnoma beruvchi deb yuritiladi), shuningdek ularning turar joylari va manzillari ko'rsatilgan ariza;
- b) foydali modelni amalga oshirish uchun uni yetarli darajada to'liq ochib beradigan tavsifi;

- c) foydali modelning mohiyatini ifodalovchi hamda tavsifga to'la mos keluvchi formulasi;
- d) chizmalar va boshqa materiallar, agar ular foydali modelning mohiyatini tushunish uchun zarur bo'lsa;
- e) foydali model referati.

Talabnomaga belgilangan miqdorda patent boji to'langanini tasdiqlovchi hujjat yoki patent bojini to'lashdan ozod qilish yoxud uning miqdorini kamaytirish uchun asoslarni tasdiqlovchi hujjat ilova etiladi.

Patent vakili yoki boshqa ishonchli shaxs orqali beriladigan talabnomaga talabnoma beruvchi tomonidan berilgan ishonchnoma yoki ishonchnomaning belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan nusxasi ilova etiladi.

Foydali modelning tavsifi uni amalga oshirish uchun yetarli darajada to'liq ochib berishi lozim. Tavsif foydali modelning nomini ko'rsatishdan boshlanadi (talabnoma berilgan foydali model XPK ning amaldagi tahriridagi qaysi rubrikaga mansubligi aniqlangan holda, bu rubrikaning indeksi foydali modelning nomidan avval keltiriladi) va quyidagi bo'limlarni ichiga oladi:

foydali model mansub bo'lgan texnika sohasi;

texnika taraqqiyoti darajasi;

foydali modelning mohiyati;

chizmalar figuralari va boshqa materiallar ro'yxatining tavsifi, agar ular talabnomada bo'lsa;

foydali modelning amalga oshirish imkoniyatini tasdiqlovchi ma'lumotlar².

Foydali modellar roman-german huquq oilasiga mansub aksariyat davlatlarda huquqiy tartibga solingan, lekin anglo-sakson huquq oilasi mamlakatlarida (AQSh, Buyuk Britaniya va boshqalar) foydali modelni himoya qilish masalasi odatda belgilanmagan. Qolaversa, foydali modellarga nisbatan ixtiroga qo'yilganidek qat'iy talablar mavjud emas. Ukraina, Avstriya, Estoniya, Fransiya, Irlandiya, Portugaliya kabi davlatlarda qurilmadan tashqari usullar (mahsulot, texnik yechim)

² Foydali modelga O'zbekiston Respublikasi patentini berish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko'rib chiqish qoidalarining 22, 23-bandlari – <https://www.lex.uz>

kamdan kam hollarda huquqiy muhofaza qilinadi. Ammo bu umuman yo‘q, degani emas. Bundan tashqari foydali modelga nisbatan xalqaro talabnoma berishning milliy sinfga ko‘chishi ham ba’zi davlatlarda (masalan, Fransiya, Irlandiya, Italiya, Polsha, Sloveniyada) ko‘zda tutilmagan. Xalqaro talabnomani berish tartibi 1970-yilda imzolangan Patent kooperatsiyasi to‘g‘risidagi shartnoma (PCT) belgilab bergan bo‘lib, patent huquqi sohasidagi xalqaro shartnomalardan biri hisoblanadi. Bu “bir necha mamlakatlarda bunday himoya zarur bo‘lganda ixtirolarga qarshi himoya olishni osonroq va iqtisodiy jihatdan tejashga” qaratilgan³. Shartnoma “PCT tizimi” ning asosini tashkil etadi, bu esa o‘z navbatida har bir kelishuvchi davlatda ixtirolarni himoya qilish uchun yagona patent berish tartibini taqdim etadi. PCT protsedurasi bo‘yicha patentga berilgan talabnoma “xalqaro talabnoma” yoki “PCTga ariza” deb nomlanadi.

Ukraina qonunchiligiga ko‘ra⁴, foydali modelga bo‘lgan talabnoma berishning quyidagi bosqichlari mavjud:

1. Talabnoma beruvchi belgilangan namunadagi arizani to‘ldirib patent vakiliga yoki Ukrpatentga taqdim etadi (shaxsan, pochta yoki elektron pochta orqali), unda foydali model tavsifi ko‘rsatilgan va himoya mavzusining mohiyati (texnik yechimi, usuli) bayon etilgan bo‘lishi lozim.
2. Patent vakili yoki Ukrpatent taqdim etilgan talabnomani mintaqaviy ro‘yxatdan o‘tkazadi, ixtironi davlat ro‘yxatidan o‘tkazish va Ukraina patentini olish xarajatlarini hisoblab chiqadi, ixtironi huquqiy muhofaza qilish bo‘yicha ishlarni amalga oshirish bo‘yicha bitim loyihasi bilan xarajatlar smetasini tuzadi. Shuningdek:
 - patent vakili yoki Ukrpatent himoya mavzusini o‘rganish va davlat ro‘yxatidan o‘tkazish uchun hujjatlar tuzish bo‘yicha ishlarni bajarish (odatdagi stavka bo‘yicha bir oy ichida):
 - himoya predmetini tahlil qilish va uning tarkibiy qismlarini himoya qilish tizimini aniqlash;

³ https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/treaties/ru/pct/trt_pct_001ru.pdf

⁴ <http://patent.km.ua/ukr>

- xalqaro patent tasnifiga muvofiq himoya predmetining texnik yechimlari tasnifini aniqlash;
 - patent ma'lumotlarini tadqiq qilish, analoglarini izlash va prototipini aniqlash;
 - ro'yxatdan o'tkazish uchun texnik yechimni taqdim etish shakli va uni himoya qilish tizimini aniqlash;
 - "ixtiroga va foydali modelga ariza tayyorlash va taqdim etish qoidalari"ga muvofiq talabnoma, tavsif, formulalar, chizmalar, referat va boshqa talabnoma materiallarini bajarish.
 - patentni olish uchun Ukrpatentga arizani topshirish va kvitansiya olingan sanani ro'yxatdan o'tkazgan holda shaxsiy ariza berish;
 - arizani topshirish va ekspertiza o'tkazish uchun to'lovni to'lash kabi ishlarni bajaradi.
3. Ariza beruvchi arizani ro'yxatdan o'tkazish va arizani ekspertizadan o'tkazish uchun smetada nazarda tutilgan davlat bojini to'laydi (Ukraina Vazirlar Mahkamasining 22.05.2001 yildagi 543-sonli qaroriga muvofiq).
 4. Ukrpatent arizaning ustuvorligini belgilaydi va talabnoma beruvchiga ustuvorlik sanasini tasdiqlagan holda (oy davomida) arizani ro'yxatdan o'tkazish to'g'risida qaror qabul qiladi.
 5. Ukrpatent e'lon qilingan texnik yechim to'g'risidagi ma'lumotlarni "Sanoat mulki" rasmiy byulletenida e'lon qiladi (ariza berilgan kundan boshlab 18 oy o'tgach).
 6. Ukrpatent talabnoma beruvchiga da'vo qilingan texnik yechim uchun vaqtinchalik huquqiy himoyaning mavjudligi to'g'risida ma'lumot beradi ("Ixtirolar va foydali modellarga bo'lgan huquqlarni himoya qilish to'g'risida" Ukraina qonunining 21-moddasiga muvofiq).
 7. Ukrpatent patentga da'vo qilingan texnik yechimning malaka imtihonini o'tkazadi va talabnoma beruvchiga ixtiro uchun Ukrainaga patent berish to'g'risida qaror qabul qiladi (ariza berilgan kundan boshlab kamida yetti oy muddatga).
 8. Ariza beruvchi arizaning malakaviy imtihoniga hamroh bo'ladi va ekspertning so'rovlari uchun muayyan qarorlarni qabul qiladi yoki tegishli qo'shimcha

hujjatlarni taqdim etadi. Agar murojaat etuvchi ekspertiza qarorlari bilan rozi bo'lmasa, u belgilangan tartibda, shu jumladan, Davlat departamentining Apellyatsiya palatasida va sudga shikoyat qiladi.

9. Ariza beruvchi ixtiro uchun Ukrainaga patent berish uchun davlat bojini to'laydi va tegishli hujjatni Ukrpatentga taqdim etadi (Vazirlar Mahkamasining "Davlat bojlari to'g'risida"gi qaroriga binoan).

10. Ukrpatent ixtiroga patentni davlat ro'yxatidan o'tkazadi, ixtiro to'g'risidagi ma'lumotlarni "Sanoat mulki" rasmiy byulletenida e'lon qiladi va talabnoma beruvchiga ixtiro uchun Ukraina patentini beradi (uch oy ichida).

Keyingi vazifa Intellektual mulk agentligining harakatlarini muhokama qilish. Patent kooperatsiyasi shartnomasi 3-moddasi 1-banida "Har qanday bitim tuzuvchi davlatlarda ixtirolarni himoya qilish to'g'risidagi talabnomalar ushbu Shartnomaga binoan xalqaro talabnomalar sifatida berilishi mumkin"ligi belgilangan. Yuqoridagi vaziyatda ham hammualliflar milliy talabnoma bilan birgalikda xalqaro talabnoma berayotganligini ko'rishimiz mumkin. Agentlik esa Xalqaro talabnomani BIMT Xalqaro byurosiga va Xalqaro patent qidiruviga jo'natishdan oldin mualliflardan yetishmayotgan hujjatlarni topshirish so'ralganligi hamda 10 kunlik muddat belgilagan. Ammo "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida"gi qonun 20-moddasi 2-qismida keltirilishicha, talabnoma beruvchi patent berish haqidagi talabnoma topshirilgan sanadan e'tiboran ikki oy mobaynida talabnomada ko'rsatilgan sanoat mulki obyektining mohiyatini o'zgartirmagan holda unga tuzatishlar, aniqliklar yoki qo'shimcha materiallar kiritish huquqiga ega. Patent berish haqidagi talabnoma bo'yicha tuzatishlar, aniqliklar yoki qo'shimcha materiallar patent boji to'langan taqdirda, ko'rsatilgan muddat o'tganidan keyin, lekin Agentlik patent berish haqida qaror qabul qilguniga qadar taqdim etilishi mumkin. Shuningdek, uning 3-qismida: belgilangan talablar buzilgan holda rasmiylashtirilgan patent berish haqidagi talabnoma yuzasidan talabnoma beruvchiga so'rov yuborilib, unda shu so'rov yo'llangan sanadan e'tiboran uch oy ichida tuzatishlar kiritilgan yoki yetishmayotgan materiallarni taqdim etish taklif qilinadi. Agar talabnoma beruvchi so'ralgan materiallarni yoki belgilangan

muddatni uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rsatilgan muddatda taqdim etmasa, patent berish haqidagi talabnoma chaqirib olingan hisoblanadi. Belgilangan muddat talabnoma beruvchining iltimosnomasiga ko'ra shu muddat o'tgan sanadan keyin ko'pi bilan o'n ikki oyga uzaytirilishi mumkin. Bundan ko'rinadiki, yuqoridagi holatda Agentlik tomonidan mazkur qoidalarga zid harakat qilinganligini qayd etish joiz. Qolaversa, rad etish asoslaridan biri sifatida hammualliflardan biri, ya'ni Nusratovning patent uchun talabnoma topshirish huquqiga ega emasligini ko'rsatish FK 27-moddasi qoidalariga zid. Chunki o'n to'rt yoshdan o'n sakkiz yoshgacha bo'lgan voyaga yetmaganlar ota-onalari, farzandlikka oluvchilar va homiylarining roziligisiz o'z intellektual faoliyatining qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa natijasi muallifi huquqini amalga oshirish huquqiga ega. Buning natijasida hammualliflar "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida"gi qonunining 22-moddasiga asosan Agentlikning qarori ustidan qaror yuborilgan sanadan e'tiboran uch oylik muddat ichida Apellatsiya kengashiga apellatsiya berishi mumkin. Apellatsiya kengashi esa apellatsiya shikoyati kelib tushgan sanadan e'tiboran ikki oylik muddat ichida uni ko'rib chiqishi lozim. Apellatsiya kengashining qarori ustidan qaror qabul qilingan sanadan e'tiboran olti oy ichida sudga shikoyat qilish huquqi mavjud. Sud esa, Agentlik qarorini haqiqiy emas deb topib, uni bekor qilgan holda, Safarov va Nusratov foydasiga yakuniy qaror qabul qilishi mumkin.

Keltirilganlar asosida xulosa sifatida keltiradigan bo'lsak:

Birinchidan, Intellektual mulk agentligi tomonidan qo'shimcha hujjatlarni so'rab olish uchun 10 kunlik muddat belgilanishi "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida"gi qonun 20-moddasiga zid.

Ikkinchidan, Nusratovning patent uchun talabnoma topshirish huquqiga ega emasligini ko'rsatish FK 27-moddasi qoidalariga asosan qonuniy emas.

Uchinchidan, Safarov va Nusratov O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 44-moddasiga asosan o'z huquqlarini sud orqali himoya qilish maqsadida sudga shikoyat qilishlari mumkin. Ammo "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari

to'g'risida"gi qonunining 22-moddasiga asosan Apellatsiya kengashiga ham shikoyat qilish huquqlari mavjud.

**Toshkent shahar Shayxontohur
tumani ma'muriy sudiga**

Da'vogar: Safarov Bekzod Tolipovich

Manzil: Toshkent shahri,

Mirzo Ulug'bek tumani, TTZ-2, 65/38

Tel: +(998 99) 123-45-67

Manfaatdor shaxs: Nusratov

Elshod Kamolovich

Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek

Tumani, TTZ-1, 23/11

Tel: +(998 91) 123-45-67

Javobgar: O'zbekiston Respublikasi

Adliya Vazirligi huzuridagi

Intellectual mulk agentligi

Manzil: Toshkent shahar,

Shayxontohur tumani,

Xadra mavzesi, 33

Tel: +(998 71) 232-50-42

Da'vo arizasi

Men va sherigim Nusratov Elshod Kamolovich 2020-yil 23-iyun kuni Intellectual mulk agentligiga "Kompyuter moslamasini quvvatlovchi qurilma" foydali modelimiz uchun hammualliflikda milliy talabnoma hamda xalqaro talabnoma topshirgan edik. Patent berish haqidagi xalqaro talabnomaga qo'shimcha ravishda to'lovni tasdiqlovchi hujjatlar, talabnoma materiallari, uni amalga oshirish uchun yetarli darajada to'liq ochib berilgan ishlanma tavsifini ham o'z ichiga olgan edi. Agentlik xalqaro talabnomani BIMT Xalqaro byurosiga va Xalqaro patent qidiruviga jo'natishdan oldin Agentlik bizdan talabnomada yetishmayotgan hujjatlarni topshirishimiz to'g'risida so'rov yuborgan edi. Lekin Intellectual mulk agentligi 10 kun ichida tegishli hujjatlar topshirilmaganligi uchun xalqaro talabnomani ko'rib chiqishni tugatgan.

Biz Agentlikning ushbu qaroridan norozimiz. Sababi "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida"gi qonunning 20-moddasiga muvofiq patent berish haqidagi talabnoma bo'yicha tuzatishlar, aniqliklar yoki qo'shimcha

materiallar patent boji to'langan taqdirda, ko'rsatilgan muddat o'tganidan keyin, lekin Agentlik patent berish haqida qaror qabul qilguniga qadar taqdim etilishi mumkin. Belgilangan talablar buzilgan holda rasmiylashtirilgan patent berish haqidagi talabnoma yuzasidan talabnoma beruvchiga so'rov yuborilib, unda shu so'rov yo'llangan sanadan e'tiboran uch oy ichida tuzatishlar kiritilgan yoki yetishmayotgan materiallarni taqdim etish taklif qilinadi.

Yuqoridagilarga ko'ra, O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi Kodeksning 26-27 moddalariga asosan,

SO'RAYMAN

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Intellektual mulk agentligiga bizni milliy va xalqaro talabnomamizni qayta topshirishga ruxsat berish majburiyatini yuklatilishini

Ilova:

1. Ariza nusxasi
2. Agentlikning yozma bilidirishnomasi
3. Davlat boji va pochta harajatlari kvitansiyasi

Da'vogarlar:

Safarov B.T.

Nusratov E.K.

Da'vogarning qonuniy vakili:

Nusratov K.S.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

I. Normativ huquqiy hujjatlar

- 1.1. O'zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi - <https://www.lex.uz>
- 1.2. O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi (Birinchi va ikkinchi qism) – <https://www.lex.uz>
- 1.3. O'zbekiston Respublikasining “Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari to'g'risida”gi qonuni – <https://www.lex.uz>
- 1.4. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2004-yil 29-aprelda ro'yxatdan o'tkazilgan Davlat patent idorasi direktorining 2004-yil 15-martdagi 14-son buyrug'i bilan “Foydali modelga O'zbekiston Respublikasi patentini berish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko'rib chiqish” qoidalari – <https://www.lex.uz>
- 1.5. O'zbekiston Respublikasida 1991-yil 25-dekabrdan kuchga kirgan “Patent kooperatsiyasi to'g'risida” gi shartnoma - Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 19.06.1970 y.

II. Foydalanilgan web-saytlar

- 2.1. <https://lex.uz>
- 2.2. <https://www.wipo.int>
- 2.3. <http://patent.km.ua/ukr>